הִלְכוֹת שַׁבָּת סִימָן רמז

ד שם בְּגֶמָרָא לְפָרוּשׁ הָרַ"ן שָׁם (ו. ד"ה גרסינן). ה מֻהָרַ"י אַבּוּהַב. ו שם. ז שם.

(יב) אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ בְּדַעְתּוֹ שֶׁיִּתֵּן לוֹ שָׂכָר, אָסוּר, דִּלְא סָמְכָא דַּעְתֵּהּ וּבְדִיעְבַד אַל קָא טָרַח: ג (יג) ד אִם שָׂכְרוֹ לְיָמִים, דָּבָר קָצוּב בְּכָל יוֹם בַּהֲלִיכָתוֹ וּבַחֲזָרָתוֹ, אֲבָל אִינוֹ מַקְפִּיד עִמּוֹ מָתַי יֵלֵךְ, אִם הוּא (יד) בְּעֶרֶב שַׁבָּת אָסוּר, דִּכְשֶׁיּוֹצֵא בְּשַׁבָּת נִרְאֶה כְּאִלּוּ הִתְנָה עִמּוֹ כָּךְ: ד ה אִם הָאֵינוֹ יְהוּדִי מוֹלִיךְ הַכְּתָב בְּחִנָּם, אֲפִלּוּ נִתְּנָה לוֹ בְּעֶרֶב שַׁבָּת מַתָּר, (טו) שֶׁהֲרֵי הָאֵינוֹ יְהוּדִי מֵאֲלָיו הוּא עוֹשֶׂה זֶה וְאֵינוֹ אֶלָּא לְהַחֲזִיק טוֹבָה לְיִשְׂרָאֵל מִפְּנֵי מַה שֶּׁקִּבֵּל מִמֶּנּוּ, וְהָוֵי לֵיהּ כְּאִלּוּ קָצַץ. הַגָּהּ: וְיֵשׁ חוֹלְקִים וְסִבְרָא לְהוּ דְּכֹל שֶׁעוֹשֶׂה בְּחִנָּם (ו) אָסוּר (בית יוסף (ס"ר רנב ד"ה ומ"ש רמז 66"כ)), (טז) וְטוֹב לְהַחְמִיר. אֲבָל בְּמָקוֹם שֶׁהָאֵינוֹ יְהוּדִי מַתְחִיל עִם הַיִּשְׂרָאֵל לוֹמַר שֶׁיֵּלֵךְ לוֹ בְּחִנָּם, וַדַּאי דַּעְתּוֹ עַל הַטּוֹבָה שֶׁיְּקַבֵּל מִמֶּנּוּ וְשָׂרִי: ה ו אִם הָאֵינוֹ יְהוּדִי (יז) הוֹלֵךְ מַעֲצְמוֹ לְמָקוֹם אַחֵר וְיִשְׂרָאֵל נוֹתֵן לוֹ אִגָּרֶת, מַתָּר (יח) בְּכָל (ז) גַּוְנָא: ו ז מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ שָׂכִיר אֵינוֹ יְהוּדִי * לְשָׁנָה אוֹ יוֹתֵר, (יט) אָסוּר לְשַׁלְּחוֹ (ח) עֶרֶב שַׁבָּת בְּאִגֶּרֶת. הַגָּהּ: וּמִיהוּ אִם לֹא שָׂכָרוֹ רַק לִשְׁלִיחוּת אִגֶּרֶת, יֵשׁ מַתִּירִין, (כ) כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר לְעֵיל סִימָן רמ"ד (ס"ס):

בֵּאוּר הַהֲלָכָה

שֶׁיִּתְפַּשֵּׁר עִמּוֹ, וְכֹמוֹ שֶׁבֵּרַרְתִּי בְּבֵאוּר הֲלָכָה בְּסִימָן רנ"ב סָעִיף ב' (ד"ה אם קצץ):

ו * **לְשָׁנָה וְכוּ'.** הַטַּעַם דְּאַף שֶׁהוּא קוֹצֵץ לוֹ שְׂכָרוֹ עֲבוּר כָּל הַשָּׁנָה מִכָּל מָקוֹם לֹא חִשְׁבִינַן זֶה כְּקָצַץ, דְּעִקַּר טַעְמָא דִּקְצִיצָה מִהֲנֵי מִשּׁוּם דְּאֵין לְיִשְׂרָאֵל נְפָקָא מִינָה מִזֶּה דְּאִם לֹא יַעֲשֶׂה בְּיוֹם זֶה יַעֲשֶׂה בְּיוֹם אַחֵר וְהָאֵינוֹ יְהוּדִי אַדַּעְתָּא דְּנַפְשֵׁיהּ עָבִיד לְמֵהַר לְהַשְׁלִים מְלַאכְתּוֹ, אֲבָל בְּצִנְעָן זֶה שֶׁהוּא שָׂכוּר לְכָל הַמְּלָאכוֹת קָרוֹב לְוַדַּאי שֶׁיִּצְטָרֵךְ לְמָחָר לְמְלַאכְתָּה אַחֶרֶת וְאִם כֵּן מְרֵיחַ הַיִּשְׂרָאֵל בְּמְלַאכְתּוֹ אֵינוֹ יְהוּדִי בְּשַׁבָּת וַהֲרֵי הוּא כְּשֶׁלּוֹחוֹ לָזֶה, וּלְפִי זֶה הָיָה לוֹ לְהַמְחֵבֵר לֶאֱסֹר אֲפִלּוּ מִיּוֹם רִאשׁוֹן לְשִׁיטָתוֹ לְעֵיל בְּסָעִיף א' בְּלֹא קָצַץ, אֶלָּא דְּמִשּׁוּם דְּסִבְרָא זוֹ דְּזֶה לֹא חָשׁוּב כְּקָצַץ לֹא פְּסִיקָא לֵיהּ כָּל כָּךְ כִּדְאִיתָא בְּבֵית יוֹסֵף לְעֵיל בְּסִימָן רמ"ד (ד"ה ולענין) וְכָאן בְּסִימָן זֶה (ד"ה וכתב עוד הגאון מהר"י), וְלָכֵן סָמַךְ בָּזֶה אַיֵּשׁ מַתִּירִין הַנִּזְכָּר בְּסָעִיף א' בַּהֶגָּ"ה וְלֹא אָסַר אֶלָּא בְּעֶרֶב שַׁבָּת:

בֵּאוּר הַמִּשְׁנָה

ב (יב) אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ בְּדַעְתּוֹ. רְצוֹנוֹ לוֹמַר לֹא מַבָּעְיָא (יב) אִם הָאֵינוֹ יְהוּדִי מִסְתַּפֵּק כְּלָל אִם יִתְּנוּ לוֹ שָׂכָר דְּאָסוּר, אֶלָּא אֲפִלּוּ אִם הַיִּשְׂרָאֵל מֻבְטָח מִמֶּנּוּ שֶׁמְּצַפֶּה לְשָׂכָר מֵאִתּוֹ אוֹ מִמִּי שֶׁנִּשְׁתַּלַּח לוֹ, אֲפִלּוּ הָכִי אָסוּר, כֵּיוָן שֶׁהַיִּשְׂרָאֵל לֹא הִבְטִיחוֹ עַדַיִן: **ג (יג) אִם שָׂכְרוֹ לְיָמִים.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר דְּאַף שֶׁהִתְּרוּ לְעֵיל (ס"א) בְּקָצַץ אֲפִלּוּ בְּעֶרֶב שַׁבָּת, הֵינוּ כְּשֶׁהוּא קוֹצֵץ לוֹ סַךְ קָצוּב בְּעֵד פְּעֻלָּתוֹ, דְּאָז אַדַּעְתֵּיהּ דְּנַפְשֵׁיהּ עָבִיד וְלֹא מִנְּכַר כְּלָל שֶׁהַמְּלָאכָה הַנַּעֲשֵׂית בְּשַׁבָּת הוּא בִּשְׁלִיחוּת יִשְׂרָאֵל, אֲבָל כְּשֶׁשָּׂכָרוֹ לְיָמִים שֶׁקּוֹצֵב לוֹ שָׂכָר בְּעֵד כָּל יוֹם, אַף שֶׁאֵינוֹ מַקְפִּיד עָלָיו מָתַי יֵלֵךְ (יג) וְאַדַּעְתֵּיהּ דְּנַפְשֵׁיהּ עָבִיד פְּעֻלָּתוֹ גַּם בָּזֶה [וּלְפִיכָךְ עָדִיף מִלֹּא קָצַץ כְּלָל וּמֵתָּר בְּרִבִיעִי וַחֲמִישִׁי אַף לְדַעַת הַמְחַבֵּר], מִכָּל מָקוֹם כְּשֶׁשּׁוֹכְרוֹ בָּעֶרֶב שַׁבָּת אָסוּר, דִּכְיָון שֶׁיּוֹצֵא תֵּכֶף בְּשַׁבָּת נִרְאֶה כְּאִלּוּ הִתְנָה עִמּוֹ כָּךְ וּבִשְׁלִיחוּתוֹ הוֹלֵךְ מֵאַחַר שֶׁנָּתַן לוֹ שָׂכָר בְּעֵד הַיּוֹם: **(יד) בְּעֶרֶב שַׁבָּת.** אֲבָל בְּיוֹם חֲמִישִׁי מֻתָּר, וּלְדַעַת הָרַמְ"א לְעֵיל בַּהֶגָּ"ה אֲפִלּוּ לֹא קָצַץ כְּלָל מֻתָּר בְּיוֹם חֲמִישִׁי: **ד (טו) שֶׁהֲרֵי הָאֵינוֹ יְהוּדִי מֵאֲלָיו וְכוּ'.** פֵּרוּשׁ (יד) דְּאֵין הַיִּשְׂרָאֵל כּוֹפֶה אוֹתוֹ עַל כָּךְ אֶלָּא מֵעַצְמוֹ הוּא מִתְרַצֶּה לְהוֹלִיךְ הָאִגֶּרֶת, וְתָלִינַן שֶׁמָּה שֶׁנִּתְרַצָּה הוּא מִפְּנֵי הַטּוֹבָה שֶׁקִּבֵּל מִמֶּנּוּ מִכְּבָר, וְאַדַּעְתֵּיהּ דְּנַפְשֵׁיהּ קָעָבִיד: **(טז) וְטוֹב לְהַחְמִיר.** הַגָּה מִלְּשׁוֹן זֶה מַשְׁמַע דְּרַק טוֹב לְחוּשׁ לְדַעָה זוֹ, וְכֵן בַּטַּ"ז (סק"ג) מַשְׁמַע דְּדַעְתּוֹ כְּדַעַת הָרִאשׁוֹנָה, אֲבָל בְּדַרְכֵי מֹשֶׁה סִימָן רנ"ב (אות ב) מַשְׁמַע דְּדַעְתּוֹ הוּא כְּהַיֵּשׁ חוֹלְקִין, (טו) וְכֵן בִּלְבוּשׁ וּבְאֵלִיָּה רַבָּה (סק"ח) בְּסִימָן זֶה מַשְׁמַע [א]דְּאָסוּר בְּחִנָּם, וְעַל כֵּן מֵהַנְּכוֹן שֶׁיִּקְצֹב לוֹ עַל כָּל פָּנִים אֵיזֶה דָּבָר מוּעָט עֲבוּר זֶה וְהָוֵי כְּקָצַץ כֵּיוָן שֶׁקִּבֵּל עָלָיו שֶׁיִּהְיֶה זֶה שָׂכְרוֹ, וְכֵן כָּתַב בְּחַיֵּי אָדָם (כלל ג סי"א): **ה (יז) הוֹלֵךְ מֵעַצְמוֹ.** הֵינוּ אֲפִלּוּ לֹא קָצַץ לְתֵּן לוֹ שָׂכָר אֶלָּא בְּסָעִיף א' דְּאָסוּר לְשַׁלֵּחַ עַל יָדוֹ כְּשֶׁאֵין קְבוּעַ בֵּי דַּוְאר דְּחָיְשִׁינַן שֶׁמָּא לֹא יִמְצָאֶנּוּ בְּבֵיתוֹ וְיֵלֵךְ אַחֲרָיו בְּשַׁבָּת, אֲפִלּוּ הָכִי שָׁרִינַן כָּאן, (טז) כֵּיוָן שֶׁאֵין הָאֵינוֹ יְהוּדִי הוֹלֵךְ בִּשְׁלִיחוּתוֹ אֶלָּא שֶׁמַּעֲצְמוֹ הוֹלֵךְ לְשָׁם, בְּוַדַּאי אִם לֹא יִמְצָאֶנּוּ לֹא יַחְפֹּשׂ אַחֲרָיו. (יז) וְדַוְקָא אִם יֵשׁ שְׁהוּת לְהַגִּיעַ שָׁם מִבְּעוֹד יוֹם, אֲבָל אִם אֵין שְׁהוּת לְהַגִּיעַ שָׁם מִבְּעוֹד יוֹם [ב]אָסוּר אַף בָּזֶה, דְּאַף דַּהֲלִיכָתוֹ בְּשָׁבִיל עַצְמוֹ הוּא, מִכָּל מָקוֹם מַה שֶּׁנּוֹשֵׂא הַמִּכְתָּב הוּא בְּשָׁבִיל יִשְׂרָאֵל. וְדַע דְּלִתֵּן לוֹ (יח) בְּשַׁבָּת אָסוּר לְכַלֵּי עָלְמָא אֲפִלּוּ בְּהוֹלֵךְ מֵעַצְמוֹ וַאֲפִלּוּ קָצַץ לוֹ שָׂכָרוֹ מִבְּעוֹד יוֹם עֲבוּר זֶה, וְעַל כֵּן אָסוּר לִתֵּן אִגֶּרֶת עַל הַפָּאצְ"ט בְּשַׁבָּת [וּמֵעֶרֶב שַׁבָּת מֻתָּר דְּעַל הַפָּאצְ"ט הָוֵי תָּמִיד קֶרֶן] וְאַף אִם אֵינוֹ מְשַׁלֵּם כָּאן מִכָּל מָקוֹם יִצְטָרֵךְ לְשַׁלֵּם מִי שֶׁנִּשְׁתַּלַּח לוֹ] אֲפִלּוּ בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ עֵרוּב, וַאֲפִלּוּ עַל יְדֵי אֵינוֹ יְהוּדִי אָסוּר דָּבָר זֶה [וְלֹא מְהַנֵּי קְצִיצָה עַל שַׁבָּת גּוּפָא], אַךְ בְּמָקוֹם הֶפְסֵד גָּדוֹל יֵשׁ לְהַתִּיר בְּכַהֲאי גַּוְנָא דְּהָוֵי שְׁבוּת דִּשְׁבוּת בְּמָקוֹם פְּסִידָא דְּמֵתָּר, וְשֶׁלֹּא בְּמָקוֹם הֶפְסֵד יֵשׁ לְהַחְמִיר אֲפִלּוּ בָּעֶרֶב שַׁבָּת שֶׁלֹּא לִתֵּן לְאֵינוֹ יְהוּדִי הָאִגֶּרֶת שֶׁהוּא יִתֵּן אוֹתוֹ עַל הַפָּאצְ"ט בְּשַׁבָּת, וַאֲפִלּוּ בְּקָצַץ, שֶׁהֲרֵי מִיָּחֵד מִלְּאכְתּוֹ עַל שַׁבָּת [חַיֵּי אָדָם בְּכְלָל ג' (סי"א) עַיֵּן שָׁם]: **ו (יט) אָסוּר לְשַׁלְּחוֹ.** דְּמַה שֶּׁהוּא שָׂכִירוֹ לְשָׁנָה לֹא נָחְשַׁב כְּקִצְיָצָה, וְדֵינוֹ בְּכָל הַפְּרָטִים כַּמְבֹאָר לְעֵיל בְּסָעִיף א' בְּלֹא קָצַץ, אֶלָּא דְּזֶה מִקְּרֵי קָצַץ כְּמוֹ אָסוּר אֶלָּא בְּעֶרֶב שַׁבָּת, וְהַטַּעַם כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד"ה לשנה): **(כ) כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר לְעֵיל.** הֵינוּ דְּעָה הָרִאשׁוֹנָה שָׁם דְּסִבְרָא לֵיהּ דְּזֶהוּ נָחְשַׁב כְּקָצַץ עַיֵּן שָׁם הַטַּעַם. וּמִכָּל מָקוֹם אָסוּר לוֹמַר לוֹ שֶׁיֵּלֵךְ בְּשַׁבָּת כַּנַּ"ל בְּסָעִיף א':

שַׁעַר הַצִּיּוּן

ב (יב) אֲלִיָּה רַבָּה (סק"ו) וּפְרִי מִגְדִּים (א"א סק"ה), וּמִתְרַץ בָּזֶה דְּלֹא תִּקְשֵׁי מִסָּעִיף ד' דְּהָתָם בְּחִנָּם הֵיינוּ כְּשֶׁאֵינוֹ מִסְתַּפֵּק כְּלָל אִם יִקַּבֵּל שָׂכָר, דְּאִז בְּוַדַּאי עוֹשֶׂה זֶה בְּשָׁבִיל טוֹבָה שֶׁעֲתִידָה: **ג (יג)** אֲלִיָּה רַבָּה (סק"ו) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים דְּמִתְרַצֵּי לְהַחְמִיר בְּעֶרֶב שַׁבָּת, עַיֵּן שָׁם בְּאֲלִיָּה רַבָּה: **ד (יז)** תּוֹסֶפֶת שַׁבָּת (סק"ח) וּמִתְרַץ בָּזֶה קֻשְׁיַת הַמַּגֵּן אַבְרָהָם (סק"ו) עַיֵּן שָׁם: **(טו) וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הַגְּרָ"א** בְּסִימָן רנ"ב (ס"ב) **דְּלוּגְמְיֵהוּ לְעִנְיַן חָנָּם תַּלְיָא אִי מַתָּר לֹא קָצַץ כְּיוֹם רְבִיעִי וַחֲמִישִׁי, וּמִמֵּילָא לְפִי מַה שֶּׁמְּקִלִּין לְעֵיל לְעִנְיַן רְבִיעִי וַחֲמִישִׁי** דְּחוּק לְפִי בֵּאוּרוֹ: **(יח)** מַגֵּן אַבְרָהָם (שם) וְכֵן הִסְכִּימוּ הָאֲלִיָּה רַבָּה (סק"ט) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים לְדִינָא, וְאַף שֶׁרָאִיתִי בְּבֵאוּר הַגְּרָ"א שֶׁמִּשְׁמַע שִׁיטַת הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ [וְקָשְׁיַת הַמַּגֵּן אַבְרָהָם אֶפְשָׁר דְּיֵשׁ לְדָחוֹת כְּמוֹ שֶׁכָּתַב בְּסָמוּךְ תּוֹסֶפֶת שַׁבָּת (סק"ט)] מִכָּל מָקוֹם קָשֶׁה לְהָקֵל כִּי רְאִיתִי בְּאַחֲרוֹנִים שֶׁהֶבִיאוּ שֶׁבְּתְשׁוּבַת מַהֲרַ"ם (מרוטנבורג ד"פ) סִימָן ר"ב מְבֹאָר כְּהַמַּגֵּן אַבְרָהָם, וְעַל כֵּן לְדִינָא צָרִיךְ לְתַפֵּס כֵּן אַף דִּלְשׁוֹן הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ דְּחוּק לְפִי בֵּאוּרוֹ: **(יח)** מַגֵּן אַבְרָהָם כָּאן (שם) וּבְסִימָן רמ"ו (סק"ו) עַיֵּן שָׁם:

ה (יז) מַגֵּן אַבְרָהָם (סק"ח) **אֵין שׁוּם מָקוֹר לְהַתֵּר בְּחִנָּם מֵהַיְרוּשַׁלְמִי** (פ"א ה"ט): וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: **(יח)** מַגֵּן אַבְרָהָם (סק"ח) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים לְדִינָא, וְאַף שֶׁרָאִיתִי בְּבֵאוּר הַגְּרָ"א שֶׁמִּשְׁמַע שִׁיטַת הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ [וְקָשְׁיַת הַמַּגֵּן אַבְרָהָם אֶפְשָׁר דְּיֵשׁ לְדָחוֹת כְּמוֹ שֶׁכָּתַב בְּסָמוּךְ תּוֹסֶפֶת שַׁבָּת (סק"ט)] מִכָּל מָקוֹם קָשֶׁה לְהָקֵל כִּי רְאִיתִי בְּאַחֲרוֹנִים שֶׁהֶבִיאוּ שֶׁבְּתְשׁוּבַת מַהֲרַ"ם (מרוטנבורג ד"פ) סִימָן ר"ב מְבֹאָר כְּהַמַּגֵּן אַבְרָהָם, וְעַל כֵּן לְדִינָא צָרִיךְ לְתַפֵּס כֵּן אַף דִּלְשׁוֹן הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ דְּחוּק לְפִי בֵּאוּרוֹ: **(יח)** מַגֵּן אַבְרָהָם כָּאן (שם) וּבְסִימָן רמ"ו (סק"ו) עַיֵּן שָׁם:

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] ובשו"ע הרב (ס"ט) כתב שטוב לחוש לדבריהם. **ב]** ובשו"ע הרב (ס"ב) כתב: יש להחמיר שלא לשלוח בידו.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

הִלְכוֹת שַׁבָּת סִימָן רמח

רמח דִּין הַמַּפְלִיג בִּסְפִינָה וְהַהוֹלֵךְ בְּשַׁיָּרָא בַּשַּׁבָּת. וּבוֹ ד' סְעִיפִים:

א [א]מַתַּר לְהַפְלִיג בִּסְפִינָה (א) אֲפִלּוּ בְּעֶרֶב שַׁבָּת, אִם הוֹלֵךְ לְדָבָר (ס) מִצְוָה. (ב) [ב]וּפוֹסֵק עִמּוֹ (ג) שְׁיִשְׁבֹּת, וְאִם אַחַר כָּךְ לֹא יִשְׁבֹּת אֵין בְּכָךְ כְּלוּם. [ג]אֲבָל לְדָבָר הָרְשׁוּת אֵין מַפְלִיגִין בִּסְפִינָה (ד) פָּחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה (ה) קֹדֶם הַשַּׁבָּת. הַגָּהּ: אֲבָל קֹדֶם (ג) שְׁלֹשָׁה יָמִים שָׁרֵי (ו) אֲפִלּוּ בִּסְפִינָה שֶׁמּוֹשְׁכִים אוֹתָהּ עַל יְדֵי בְּהֵמוֹת, (ז) אֲפִלּוּ אֵין בִּגְבֹהַ הַמַּיִם (ז) עֲשָׂרָה טְפָחִים (מהרי"ק שורש מ"ה), (ח) וַאֲפִלּוּ בְּמָקוֹם שֶׁיְּצָטָרֵךְ הַיִּשְׂרָאֵל

א שַׁבָּת י"ט (ע"א).
ב שָׁם וּכְתָנָא קַמָּא רַמְבַּ"ם בְּפֶרֶק כ"ד (ה"י) וְרַבֵּנוּ יְרוּחָם (נתיב יב חלק יח).
ג שָׁם (בגמ') וְשָׁם (ברמב"ם פ"ל ה"י).

בְּאֵר הֵיטֵב

א (ס) מִצְוָה. אֲבָל בְּשַׁבָּת אָסוּר דְּהָא לֹא יוּכַל לִפְסֹק עִמּוֹ שֶׁיִּשְׁבֹּת, עַיֵּן סְעִיף ג'. [וּבְפֹפֶר אֵלִיָּהוּ רַבָּה (סק"י) חוֹלֵק עַל מָגֵן אַבְרָהָם (סק"א) בָּזֶה וְהוֹכִיחַ דְּלִדְבַר מִצְוָה מֻתָּר אֲפִלּוּ בְּשַׁבָּת, וְהַשּׁוּר דַּוְקָא לְכַתְּחִלָּה קָאָמַר שֶׁיִּפְסֹק עִמּוֹ שֶׁיִּשְׁבֹּת וְאִם אֵינוֹ אִכְפַּת מֻתָּר בְּלֹא פְּסוֹק עַיֵּן שָׁם]: (ג) יָמִים. דְּהַיְינוּ בְּיוֹם רְבִיעִי בְּשַׁבָּת אָסוּר, עַיֵּן סְעִיף ד'. וְהוּא הַדִּין בְּיוֹם טוֹב שֶׁנִּי אֵין מַפְלִיגִין, עַיֵּן יַד אַהֲרֹן (הגה"ט) שֶׁהָאֲרִיךְ וּבְחִוּת יָאִיר סִימָן (קי"ב) [קט"ז]: (ג) שָׁלֹשָׁה יָמִים. הַיְינוּ בְּיוֹם שְׁלִישִׁי: (ז) עֲשָׂרָה. דַּהֲוָה אָמִינָא יֵשׁ אִסּוּר תְּחוֹמִין, קָא מַשְׁמַע לָן דְּלֹא, וְהַשַּׁעַם כֵּיוָן שֶׁהִתְחִיל בָּהַאי:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

הִנֵּה קֹדֶם שֶׁנִּכְנַס בְּבֵאוּר דִּבְרֵי הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ נַעֲתִיק לְשׁוֹן הַבְּרַיְתָא הַנֶּאֱמַר בָּזֶה בְּגֶמָרָא דַּף י"ט (ע"א), תָּנוּ רַבָּנָן אֵין מַפְלִיגִין בִּסְפִינָה פָּחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה יָמִים קֹדֶם לַשַּׁבָּת, בְּמֶה דְּבָרִים אֲמוּרִים לִדְבַר הָרְשׁוּת, אֲבָל לְדָבָר מִצְוָה שַׁפִּיר דָּמֵי, וּפוֹסֵק עִמּוֹ עַל מְנָת לִשְׁבֹּת וְאֵינוֹ שׁוֹבֵת, דִּבְרֵי רַבִּי, רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר אֵינוֹ צָרִיךְ, וּמְצוֹר לְצִידוֹן [שֶׁהוּא מַהֲלַךְ יוֹם אֶחָד] אֲפִלּוּ בְּעֶרֶב שַׁבָּת מֻתָּר. עַד כָּאן לְשׁוֹן הַבְּרַיְתָא. וְהִנֵּה הַרְבֵּה טָעֲמִים נֶאֶמְרוּ עַל זֶה בַּפּוֹסְקִים, (ס) יֵשׁ אוֹמְרִים הַטַּעַם שֶׁמָּא יִצְטָרֵךְ הַיִּשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה בְּעַצְמוֹ בְּשַׁבָּת מִשּׁוּם פִּקּוּחַ נֶפֶשׁ, דְּמִקּוֹם סַכָּנָה הוּא, (ב) אוֹ שֶׁיַּעֲשֶׂה הָאֵינוֹ יְהוּדִי בַּעַל הַסְּפִינָה עֲבוּרוֹ מְלָאכָה בְּקִשְׁיֹרֶת הַחֶלֶע וּשְׂאָר חֻלְיוֹת, (ג) אוֹ מִשּׁוּם אִסּוּר תְּחוּמִין כַּמְבֹאָר בְּבֵית יוֹסֵף (ד"ה ומ"ש רבינו ישׁ) בַּאֲרִיכוּת. וְהָרִי"ף (ד:) סְבִירָא לֵיהּ דְּאִי מִשּׁוּם מְלָאכָה אוֹ תְּחוּמִין וַדַּאי הָיָה אָסוּר אַף קֹדֶם שְׁלֹשָׁה יָמִים, וְגַם לִדְבַר מִצְוָה לֹא הָיָה מַתָּר, אֶלָּא דְּעִקַּר הָאִסּוּר מִשּׁוּם בְּשׁוּל מִצְוַת עֹנֶג שַׁבָּת, דְּכָל שְׁלֹשָׁה יָמִים הָרִאשׁוֹנִים יֵשׁ לָהֶם צַעַר מֻחְמֶצֶת נֶעֱנוּעַ הַסְּפִינָה, שֶׁגּוֹפוֹ מְשֻׁתְּבָּר, וּכְדִכְתִיב (תהלים קו כז) יָחוֹגּוּ וְיָנוּעוּ כַּשִּׁכּוֹר, וְגַם מַחֲמַת סַרְחוֹן הָעוֹלָה מִן הַיַּמִּים הַמְלוּחִין, וְאֵין רוּחוֹ חוֹזֶרֶת לְבוֹא עַד אַחַר שְׁלֹשָׁה יָמִים שֶׁהַרְגֵּל בָּזֶה וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב סָעִיף ב'. (ד) וְיֵשׁ אוֹמְרִים דְּהַטַּעַם שֶׁאָסְרוּ לְהַפְלִיג בִּסְפִינָה הוּא מִפְּנֵי שֶׁגְּרָאָה כְּאִלּוּ צָף וְשָׁט עַל פְּנֵי הַמַּיִם בְּשַׁבָּת, וְזֶהוּ אִסּוּר לְכַלֵּי עַלְמָא מִפְּנֵי גְּזֵרָה שֶׁמָּא יַעֲשֶׂה חֲבִית שֶׁל שַׁיְטִין וּכְדִלְקַמָּן בְּסִימָן של"ט (ס"ב), וְקֹדֶם שְׁלֹשָׁה יָמִים שָׁרֵי, דְּעַל יְדֵי שֶׁהַצָּרֵךְ לְהַפְלִיג זְמַן הַרְבֵּה קֹדֶם שַׁבָּת אִית לֵיהּ הָכָרָא וְלֹא יָבֹא לַעֲשׂוֹת חֲבִית שֶׁל שַׁיְטִין. וְאוֹתָן הַפּוֹסְקִים הַנַּ"ל דְּסָבְרִי לְהוּ דְּהַטַּעַם הוּא מִשּׁוּם מְלָאכָה אוֹ מִשּׁוּם תְּחוּמִין, מַה שֶּׁחִלֵּק הַבְּרַיְתָא לִדְיָדְהוּ בֵּין תּוֹךְ שְׁלֹשָׁה יָמִים לְקֹדֶם שְׁלֹשָׁה יָמִים הוּא מִשּׁוּם דִּשְׁלֹשָׁה יָמִים קֹדֶם שַׁבָּת מִקְרֵי קַמָּא שַׁבָּת וְחָל עָלָיו לְהַזְהֵר שֶׁלֹּא יָבֹא לִידֵי חִלּוּל שַׁבָּת, אֲבָל קֹדֶם שְׁלֹשָׁה יָמִים דְּהַם מִקְרֵי בְּתַר שַׁבָּת הָעֲבַר עֲדַיִן לֹא חָל עָלָיו אַזְהָרַת שַׁבָּת הַבָּאָה, וְשָׁרֵי לְהַפְלִיג בָּהֶם, וְאַז אַף אִם יִצְטָרֵךְ אַחַר כָּךְ לָבוֹא לִידֵי חִלּוּל שַׁבָּת מִשּׁוּם פִּקּוּחַ נֶפֶשׁ שָׁרֵי. וְהִנֵּה הַמְחַבֵּר אַף שֶׁנִּמְשַׁךְ בְּסָעִיף ב' אַחַר הָרִי"ף, שֶׁהָעָתִיק פֵּרוּשׁוֹ, מִכָּל מָקוֹם גַּם הוּא סְבִירָא לֵיהּ כְּהַפּוֹסְקִים דְּקֹדֶם שְׁלֹשָׁה יָמִים שָׁרֵי אַף בְּמָקוֹם שֶׁיְּצָטָרֵךְ אַחַר כָּךְ לָבוֹא לִידֵי חִלּוּל שַׁבָּת עַל יְדֵי מְלָאכָה, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ לְמַעְלָה (בפתיחה) דִּשְׁלֹשָׁה יָמִים קֹדֶם הַשַּׁבָּת שַׁיָּכִים לַשַּׁבָּת הַבָּא, וְחָל עָלָיו לְהַזְהֵר שֶׁלֹּא יָבֹא לִידֵי חִלּוּל שַׁבָּת, וְיִכְשַׁיֵּצַא בְּתוֹךְ הַזְּמַן הַנַּ"ל הַרֵי הוּא כְּאִלּוּ מֻתָּנָה לְחַלֵּל עָלָיו אֶת הַשַּׁבָּת, אֲבָל קֹדֶם לָזֶה שַׁיָּכִים לַשַּׁבָּת שֶׁעָבַר, וְכֵיוָן שֶׁהַפְלִיג בְּהֶתֵּר אֵין לוֹ לְהִמָּנַע מֵחֲמַת שַׁבָּת הַבָּא, שֶׁאוּלַי אִם יֵאָרַע לוֹ סַכָּנָה וְיִצְטָרֵךְ לְחַלְּלוֹ מִשּׁוּם פִּקּוּחַ וּכְדִלְקַמָּן בְּסִימָן ת"ד (ס"א) עַיֵּן שָׁם], אֲפִלּוּ הָכִי אָסוּר מִשּׁוּם בְּשׁוּל עֹנֶג שַׁבָּת לְחוּד. וְעַתָּה נָבוֹא לְבָאֵר בְּעֶזְרַת ה' אֶת דִּבְרֵי הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ:

א (א) אֲפִלּוּ בְּעֶרֶב שַׁבָּת. הַיְינוּ אַף דְּבַדַּאי לֹא יְקַיֵּם עֹנֶג שַׁבָּת עַל יְדֵי זֶה כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַמְחַבֵּר בְּסָעִיף ב', אֲפִלּוּ הָכִי מֻתָּר, כֵּיוָן דִּלְצֹרֶךְ מִצְוָה הוּא וְקַיְימָא לָן (סוכה כה.) דְּעוֹסֵק בְּמִצְוָה פָּטוּר מִן הַמִּצְוָה. וְלֹא מִבָּעְיָא אִם הַסְּפִינָה הוֹלֶכֶת בְּמָקוֹם שֶׁהַמַּיִם עֲמֻקִּים יוֹתֵר מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים דְּמֻתָּר וְאֵין לָחוּשׁ לִיצִיאַת חוּץ לַתְּחוּם דְּקַיְימָא לָן אֵין תְּחוּמִין לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים, אֶלָּא אֲפִלּוּ יֵשׁ מְקוֹמוֹת שֶׁהַמַּיִם מוּעָטִין פָּחוֹת מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים גַּם כֵּן מֻתָּר לְצֵאת בְּעֶרֶב שַׁבָּת בְּסִפְינָה, כֵּיוָן שֶׁהוּא לְדָבָר מִצְוָה [אֲלִיָּה רַבָּה (סק"ג)]: (ב) וּפוֹסֵק עִמּוֹ וְכוּ'. כָּתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק"א) דְּבְשַׁבָּת אָסוּר לְהַפְלִיג אֲפִלּוּ לְדָבָר מִצְוָה, דְּהָא לֹא יוּכַל לִפְסֹק עִמּוֹ שֶׁיִּשְׁבֹּת וְלֹא יַלַּךְ, [ג]וְיֵשׁ שֶׁמְּצַדְּדִים דַּאֲפִלּוּ בְּשַׁבָּת שָׁרֵי לְדָבָר מִצְוָה, וְעַיֵּן בְּשַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה סוֹף סִימָן זֶה וּבְחַיֵּי אָדָם כְּלָל ד' (ס"א): (ג) שֶׁיִּשְׁבֹּת. בֵּין אִם הוּא מַפְלִיג בְּעֶרֶב שַׁבָּת בֵּין מִקֹּדֶם, כֵּיוָן שֶׁהוּא תּוֹךְ שְׁלֹשָׁה יָמִים הַסְּמוּכִין לְשַׁבָּת [טַ"ז (סק"א)]. בְּסֵפֶר עוֹלַת שַׁבָּת (סק"א) נִסְתַּפֵּק אִם אִי אֶפְשָׁר לוֹ לִפְסֹק כְּגוֹן שֶׁהָאֵינוֹ יְהוּדִי אוֹמֵר לוֹ שֶׁלֹּא יִשְׁבֹּת וּכְהַאי גַּוְנָא, אִי מַצְטַבֵּר אוֹ לֹא, (ס) [ג]וְהִסְכִּימוּ רֹב הָאַחֲרוֹנִים דְּהַפְסִיקָה הוּא רַק לְמִצְוָה בְּעָלְמָא וַאֲפִלּוּ מַצְטַבֵּר: (ד) פָּחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה יָמִים. דְּהַיְינוּ בְּיוֹם רְבִיעִי בְּשַׁבָּת [מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ב) בְּשֵׁם הַרְבֵּה אַחֲרוֹנִים]. [ד]אֲבָל הַגְּרַ"א הֲבִיא בְּשֵׁם הַרְבֵּה רִאשׁוֹנִים דְּהַשְּׁלֹשָׁה יָמִים נֶחְשָׁבִין עִם הַשַּׁבָּת גּוּפָא, וּבְיוֹם רְבִיעִי מֻתָּר, וְעַיֵּן שָׁם שֶׁכָּתַב מוּכָח בַּתּוֹסָפְתָּא (הובא בראש פ"א סי' לח) וּבִירוּשַׁלְמִי (פ"א ה"ח): (ה) קֹדֶם הַשַּׁבָּת. וְהוּא הַדִּין (ס) קֹדֶם יוֹם טוֹב, דְּיוֹם טוֹב וְשַׁבָּת שָׁוִין, (ג) וְכֵן בְּיוֹם טוֹב שֵׁנִי אֵין מַפְלִיגִין: (ו) אֲפִלּוּ בִּסְפִינָה וְכוּ'. רְצוֹנוֹ לוֹמַר דְּלֹא נַיְמָא דְּדָמֵי לַהֲלִיכָה בָּקָרוֹן דְּאָסוּר לְפָּעֵם בְּשַׁבָּת אֲפִלּוּ אִם יָשַׁב בְּהֶקָרוֹן קֹדֶם שְׁלֹשָׁה יָמִים. וְעַיֵּן בְּסָעִיף ב' בְּהַגָּ"ה דְּלִפְלִפְלִי מַה שֶּׁרְגִילִין לִמְשׁךְ הַסְּפִינוֹת בִּכְהֵמוֹת בַּנְּהָרוֹת, אֲפִלּוּ בְּתוֹךְ שְׁלֹשָׁה יָמִים (ז) מַתַּר לְהַפְלִיג, אֶלָּא דְּנָקֵט קֹדֶם שְׁלֹשָׁה יָמִים מִשּׁוּם שְׁאָר סְפִינוֹת [הַגְּרַ"א]: (ז) וַאֲפִלּוּ אֵין בִּגְבֹהַ וְכוּ'. דְּהָרֵי אָמִינָא דְּאִסּוּר מִשּׁוּם תְּחוּמִין, קָא מַשְׁמַע לָן דְּלֹא, וְהַשַּׁעַם כֵּיוָן שֶׁהִתְחִיל קֹדֶם שְׁלֹשָׁה יָמִים וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ לְקַמָּיהּ (סק"ח): (ח) וַאֲפִלּוּ בְּמָקוֹם וְכוּ'. הַשַּׁעַם כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ לְמַעְלָה (בפתיחה) דִּשְׁלֹשָׁה יָמִים קֹדֶם הַשַּׁבָּת שַׁיָּכִים לַשַּׁבָּת הַבָּא, וְחָל עָלָיו לְהַזְהֵר שֶׁלֹּא יָבֹא לִידֵי חִלּוּל שַׁבָּת, וְיִכְשַׁיֵּצַא בְּתוֹךְ הַזְּמַן הַנַּ"ל הַרֵי הוּא כְּאִלּוּ מֻתָּנָה לְחַלֵּל עָלָיו אֶת הַשַּׁבָּת, אֲבָל קֹדֶם לָזֶה שַׁיָּכִים לַשַּׁבָּת שֶׁעָבַר, וְכֵיוָן שֶׁהִפְלִיג בְּהֶתֵּר אֵין לוֹ לְהִמָּנַע מֵחֲמַת שַׁבָּת הַבָּא, שֶׁאוּלַי אִם יֵאָרַע לוֹ סַכָּנָה וְיִצְטָרֵךְ לְחַלְּלוֹ מִשּׁוּם פִּקּוּחַ

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(ס) הוּא שִׁיטַת הָרַ"ה (המאור ז.): (ב) הָרַמְבַּ"ן (הו"ד בכ"י ירוחם נתיב יב חלק יח): (ג) שִׁיטַת הָרַבֵּנוּ חֲנַנְאֵל (ט"ס. ד"ה הא דתנן): (ד) הוּא שִׁיטַת הַתּוֹסָפוֹת (ט"ס. ד"ה אין מפלגין): (ה) דְּלֹא כָּל הַפּוֹסְקִים סוֹבְרִין כְּהָרַ"ן, וְלָכֵן הַיְתֵר הָרַמְבַּ"ן בִּסְפִינָה שֶׁיּוֹשְׁבִים אֵינָם יְהוּדִים עַיֵּן בְּרָ"ן (ז: ד"ה ת"ר) וּבְיַת יוֹסֵף (ד"ה ומ"ש רבינו ור"י):

א (ס) אַף דְּהַמָּגֵן אַבְרָהָם סָעִיף קָטָן א' מַשְׁמַע דְּהוּא לְצִפּוּכָא, הָאֲלִיָּה רַבָּה (סק"ה) סוֹבֵר דְּאֵין קְפִידָא בָּזֶה, וְכֵן מוּכָח מֵהַשֵּׁ"ךְ יוֹרֶה דֵּעָה סוף סִימָן רס"ו עַיֵּן שָׁם, [ה]וְכֵן כָּתַב הַגְּרַ"ז (ס"א), וּבְקִרְבָּן דְּהַשּׁוּר פּוֹסֵק קִרְבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל דְּאֵין צָרִיךְ לִפְסֹק עִמּוֹ כְּלָל, וְלָאו יְחִידָאָה הוּא בָּזֶה כִּי קִרְבָּנוּ חֲנַנְאֵל (ט"ס. ד"ה ת"ר אין) שְׁזִכִּינוּ עַצְמָה לְאוּרוֹ כָּתוּב בְּהָרִ"ף גַּם כֵּן דְּהַלָּכָה קִרְבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל נָגֶד רַבִּי, דְּהַלָּכָה קִרְבִּי

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] ובשו"ע הרב (ס"ה וס"ג) חילק בין הולך בשירא שיש להחמיר שלא לצאת אם יודע לו שיצטרך לחלל את השבת, לבין אם הוא מפליג בספינה שמותר לו לצאת יותר משלשה ימים קודם השבת אף אם יודע לו שיצטרך לחלל את השבת. **ב]** ובשו"ע הרב (ס"ט) אסר ליכנס לספינה בשבת אף לדבר מצוה. **ג]** בשו"ע הרב (ס"א) כתב שיש להקל אם יש חשש שתתבטל המצוה שהוא הולך אליה או בשעת הדחק שאי אפשר למצוא ספינה לאחר השבת אלא ע"י גוי. **ד]** ובשו"ע הרב (ס"א) אסר שלשה ימים מעת לעת קודם השבת, דהיינו מיום ד' ואילך ויום ד' בכלל האיסור. **ה]** עיין בשו"ע הרב (ס"א) וח"ל: אם אי אפשר בקל למצוא ספינה לאחר השבת להפליג בה יש להקל בשעת הדחק שאי אפשר למצוא ספינה לאחר השבת אלא ע"י גוי [שם ובקו"א סק"א] שאם ברור שלא תתבטל המצוה שהוא הולך אליה ויכול למצוא ספינה לאחר השבת, לא יצא כשהנכרי אומר שלא ישבות בשבת.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah